

В результаті наших спостережень було встановлено, що багаторічні злакові трави мають різний ступінь облиственення. Високу облиственність 50 – 70% мають 4 види трав – стоколос безостий, пірий гребінчастий, тонконіг лучний, грястиця збірна; добру облиственність 30 -40% мають 9 видів – райграс багатоукісний, райграс високий, пірий безкореневищний, тимофіївка лучна, костриця червона, мітлиця біла, лисохвіст лучний; середню облиственність мають трави костриця лучна і райграс пасовищний.

Дані дослідження є важливими для забезпечення тваринництва достатньою кількістю кормів високою якості. Це є одним із основних завдань землеробства і рослинництва. Важливу роль в цьому відіграє кормовиробництво, зокрема висівання кормових трав. Виготовлені з них корми містять багато білка, мінеральних солей і вітамінів. Різноманітність використання трав дає можливість складати повноцінні раціони і досягти високих надойв молока та приростів маси тварин.

Література

1. Андреев Н.Г. Луговоеводство. - М.: Колос, 1981. с.383
2. Бобро М.А. Рослинництво. Лабораторно-практичні заняття. - К.: Урожай, 2001. с.56
3. Зінченко О.І. Кормовиробництво практикум. - К.: Нора-Прінт., 2001. с.184
4. Кияк Г.С. Луківництво. - К.: Вища школа., 1980. с.302.

ЗНАЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОТОНІВ ЯК ОСЕРЕДКІВ ФІТО РІЗНОМАНІТТЯ (НА ПРИКЛАДІ УЗЛІСЬ СОСНОВОГО ЛІСУ)

Зуєва М.М.

Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка

Дослідження проводились на прикладі злаково-зеленомохового соснового лісу (*Pineta graminoso-hylocomiosa*) в околиці села Ушівка Новгород-Сіверського району Чернігівської області. Метою нашого дослідження було вивчення екосистеми соснового лісу та узлісся соснового лісу як важливої складової функціонування соснових лісів, її особливостей, видового складу, проблем пов'язаних з її розвитком і збереженням. Актуальність ідеї полягає в питанні вивчення видового складу та динаміки узлісся соснового лісу як важливої компоненти існування соснових лісів. В процесі виконання дослідження було вивчено видовий склад даних екосистем і на основі оцінки стану її фітотріноманіття розглянуті можливості їх подальшого розвитку.

Ценози *Pineta graminoso-hylocomiosa* займають вирівняні ділянки та плескати схили з слабопідзолистими піщаними ґрунтами. Було досліджено, що основним едифікатором виступає *Pinus silvestris* L., серед видів переважають мезофіти. Деревостій формує *Pinus silvestris* L., місцями з домішкою *Betula pendula* Roth. Зростає дана група лісів на дерново-слабопідзолистих та дерново-середньопідзолистих піщаних та супіщаних ґрунтах. В підліску зустрічаються поодинокі екземпляри *Frangula alnus* Mill. та *Corylus avellana* L.. Основу чагарничково-трав'яного ярусу складають бореальні види-супутники сосни (*Calluna vulgaris* L., *Vaccinium vitis-idaea* L., *Anthennaria dioica* L., *Lycopodium clavatum* L. та багато інших видів). Місцями зустрічаються *Pulsatilla latifolia* Rurp., *Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn, *Rubus caesius* L., *Molinia caerulea* (L.), *Oxalis acetosella* L.. Моховий покрив добре розвинений, в ньому переважають *Pleurozium schreberi* Mitt та *Dicranum rugosum* Sw. у різному кількісному співвідношенні, як домішки зустрічаються *Ptilium cristacastrensis* (Hedw.) De Not, *Mnium unundatum* Hedw., *Polytrichum commune* Hedw.

Соснові ліси як багатофункціональні системи виконують ряд важливих функцій: водоохоронні, захисні, рекреаційні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі. Порушення природної стійкості лісів призводить до підвищення їх уразливості та деградації. Ця проблема разом з іншими веде до зниження природних потенціалів екосистем та ландшафтів Українського Полісся.

Важливе місце належить збереженню окремих складових, які формують соснові ценози, зокрема узлісь (екотонів між лісом і луками). Узлісся є природним біологічним і механічним бар'єром, що перешкоджає проникненню в ліс бур'янів, хвороб, шкідників, домашньої худоби, частково – різних забруднювачів виробничого походження. Також визначає стабільність лісового біогеоценозу, відіграє важливу роль у підтриманні різноманітності флори та фауни, оптимізації взаємовідносин між суміжними екосистемами (в даному випадку «ліс-лука»). Узлісся приймає на себе не тільки натиск інших екологічних систем, а й вплив, пов'язаний з діяльністю людини: технічні, сільськогосподарські, рекреаційні.

У таксономічному складі узлісь соснових лісів представлені 52 види вищих судинних рослин, які відносяться до 18 родин. Досліджене узлісся має такий систематичний спектр: *Asteraceae* – 12, *Poaceae* – 8, *Caryophyllaceae* – 6, *Fabaceae* – 6, *Rosaceae* – 4 види, *Geranaceae* – 2, *Lamiaceae* – 2; по одному представнику відносяться до родин: *Crassulaceae*, *Boraginaceae*, *Corylaceae*, *Rhamnaceae*, *Brassicaceae*, *Campanulaceae*, *Plantaginaceae*, *Scrophulariaceae*, *Polygonaceae*, *Dipsacaceae*, *Ranunculaceae*.

Наведені дані свідчать про високий рівень динаміки екосистем узлісь соснового лісу, які як перехідні зоні, водночас є і окремим фітоценозом з багатим різновидовим складом, що може самостійно розвиватися, а також є важливою компонентою забезпечення нормального функціонування соснових лісів.

ІСТОРИЯ ВИВЧЕННЯ ЛІСОВОЇ РОСЛИННОСТІ РОМЕНЬСЬКО – ПОЛТАВСЬКОГО ГЕОБОТАНІЧНОГО ОКРУГУ

Давидов Д.А.

Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України

Роменсько – Полтавський геоботанічний округ (далі - РПО) розташований на лівобережжі Дніпра і в адміністративному відношенні займає більшу частину Полтавської області (крім південних районів), південно-східну частину Чернігівської (Талалаївський, Срібнянський, Варвівський, частково Прилуцький та Ічнянський райони), південну частину Сумської (Роменський, Недригайлівський, Липоводолинський і частково Лебединський райони) та західну частину Харківської (Краснокутський, Коломацький, частково Валківський, Нововодолазький та Красноградський райони) областей.

Спеціальних ботанічних праць, присвячених вивченню флори та рослинності саме округу немає. Аналізуючи наявні літературні джерела по флорі та рослинності досліджуваної території, ми виділяємо 3 періоди вивчення лісової рослинності РПО, причому всі праці кожного періоду можна розділити на дві групи: роботи, які спрямовані на дослідження лісів всього Лівобережного Лісо-степу України та роботи, присвячені вивченню окремих "складових частин" округу: Полтавського (Стахорський), Лубенського (Белявський), Лохвицького (Барсуков), Константиноградського (Іллічевський, 1928) чи Прилуцького (Іллічевський, 1929) повітів колишньої Полтавської губернії; Богодухівського (Наумов) та Лебединського (Ширяєв) повітів колишньої Харківської губернії; долин річок Псла (Береговий), Хорола (Гомля), Ворскли (Курінний), Удая (Мринський, Любченко, Лобань); Чорнухинщини (Соломаха І.В. та ін.), околиць Полтави (Іллічевський, 1927-1928), Диканських лісів (Гринь, Недоруб), Прилуцької та